

VÝCHOVĚNĚ PRÁVNÍ AGENTÚRA PRE ROZVOJ s.r.o.
EASTERN EUROPEAN DEVELOPMENT AGENCY s.r.o.

Historie

českého ústavního práva

Karel Schelle

VÝCHOVĚLIDOPISKA AGENCIE PKE INOVATĀ s.r.o.
EASTERN EUROPEAN DEVELOPMENT AGENCY s.r.o.

Historie

českého ústavního práva

Karel Schelle

Bratislava 2011

Publikace je určena pro získání základních informací o českém ústavním systému a navazujících vztazích tvořících státní mechanismus České republiky.

Autor:

© **Doc. JUDr. Karel SCHELLE, CSc.**

Recenzenti:

JUDr. Jaromír TAUCHEN, Ph.D., LL.M.
Prof. JUDr. Ladislav VOJÁČEK, CSc.

Grafická úprava: **PhDr. Jana VITOVSKÁ**

ISBN 978-80-970836-2-5

EAN 9788097083625

©

VÝCHODOEURÓPSKA AGENTÚRA PRE ROZVOJ n.o. Podhájska
EASTERN EUROPEAN DEVELOPMENT AGENCY n.o. Podhájska

Bratislava 2011

OBSAH

KAPITOLA 1	7
1 POČÁTKY KONSTITUCIONALISMU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	7
1.1 Pillersdorffova ústava (1848).....	7
1.2 Návrh kroměřížské ústavy (1848 – 1849)	8
1.3 Stadionova ústava (1849)	8
1.4 Bachovský absolutismus	9
1.5 Schmerlingova ústava (1861)	11
1.6 Prosinčová ústava (1867).....	12
1.7 Ústřední orgány habsburské monarchie	15
1.7.1 Rakouské parlamenty	15
1.7.2 Delegace	17
1.7.3 Panovník	17
1.7.4 Ministerstva	18
1.8 České státoprávní programy z druhé poloviny 19. století	19
KAPITOLA 2	24
2 STÁTOPRÁVNÍ PŘEDSTAVY V OBDOBÍ PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY (1914 – 1918).....	24
2.1 Vznik první světové války a politická situace v českých zemích	24
2.2 První protirakouské projevy v zahraničí	25
2.3 Formování československého zahraničního odboje.....	26
2.4 Postupné ožívání „aktivity“ domácí politické reprezentace.....	26
2.5 První projekty státoprávních změn.....	27
2.6 Změny v postojích domácí politické reprezentace v roce 1917	29
2.7 Aktivizace domácího odboje v první polovině roku 1918.....	32
2.8 Závěrečná etapa československého zahraničního odboje	32
2.9 Vyvrcholení boje za státní samostatnost. 28. říjen 1918	34
KAPITOLA 3	36
3 PRVNÍ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA (1918 – 1938)	36
3.1 Vytvoření tzv. prvního ústavního provizoria	36
3.2 Vytváření soustavy ústředních státních orgánů	39
3.3 Národní shromáždění	49
3.4 Prezident.....	66
3.5 Vláda	71
3.6 Ministerstva	75
3.7 Ostatní ústřední úřady.....	89

KAPITOLA 4	92
4 ČESKO-SLOVENSKÁ REPUBLIKA (1938 – 1939)	92
4.1 Příčiny, právní kvalifikace a státoprávní důsledky Mnichovského diktátu	92
4.2 Státoprávní změny	95
4.2.1 Vznik autonomních vlád na Slovensku a Podkarpatské Rusi	95
4.2.2 Ústavní zákony o autonomii Slovenska a Podkarpatské Rusi	96
4.3 Rozbití česko-slovenského státu	98
KAPITOLA 5	100
5 OBDOBÍ NESVOBODY (1939 – 1945)	100
5.1 Protektorát Čechy a Morava	100
5.1.1 Protiprávní charakter zřízení Protektorátu Čechy a Morava	100
5.1.2 Postavení protektorátních orgánů	101
5.2 Zahraniční odboj v letech 1939 – 1945 a vytváření státoprávních předpokladů obnovy československého státu	103
5.2.1 Formování zahraničního odboje	103
5.2.2 Prozatímní státní zřízení v Londýně	105
5.2.3 Dekretální pravomoc prezidenta republiky	107
5.2.4 Příprava poválečného uspořádání	107
5.2.5 Prozatímní národní shromáždění	109
KAPITOLA 6	112
6 ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA V LETECH 1945 – 1948	112
6.1 Košický vládní program	112
6.2 Nejvyšší státní orgány	113
6.2.1 První a druhá pražská dohoda	113
6.2.2 Prozatímní národní shromáždění	114
6.2.3 Ústavodárné národní shromáždění	115
6.2.4 Třetí pražská dohoda	116
6.2.5 Příprava nové ústavy	116
KAPITOLA 7	121
7 ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA V OBDOBÍ SOCIALISMU (1948 – 1989)	121
7.1 Období 1948 – 1960	121
7.2 Období 1960 – 1968	127
7.3 Období 1968 – 1989	131
KAPITOLA 8	135
8 ČESKOSLOVENSKO NA ZAČÁTKU DEVADESÁTÝCH LET	135
KAPITOLA 9	137
9 ÚSTAVNÍ SOUDNICTVÍ	137
LITERATURA	140

Úvod

V roce 2010 uplynulo 90 let od vydání nesporně nejvýznamnější ústavy, která zásadně ovlivnila nejen demokratický charakter meziválečné Československé republiky, ale stala se rozhodujícím inspiračním zdrojem i pro tvůrce současné české ústavy. To byl jeden z řady impulzů pro sestavit přehled vývoje ústavního práva na území České republiky.

Vzhledem k významu je pochopitelně hlavní důraz položen právě na ústavu z roku 1920, tedy na ústavní vývoj v meziválečném Československu. Proto zejména výklad o rakouském konstitucionalismu, který byl z českých pozic, vnímán velmi negativně je třeba chápat pouze jako úvod do problematiky konstitucionalismu na našem území.

Práce je výsledkem dlouhodobého zájmu autora o státoprávní a správní vývoj v českém prostředí, proto většina částí této knihy byla již zpracována dříve a v širších souvislostech publikována v jiných autorových pracích¹. Zde také čtenáři naleznou odkazy na literární a pramenné zdroje, případně na další literaturu.

Výklad končí vznikem samostatné České republiky a vydání současné české ústavy. Tedy končí tam, kde začíná navazující publikace, kterou autor společně s Vlastislavem Manem věnoval současnému ústavnímu právu České republiky. Obě publikace je třeba vnímat, jako jeden celek.

---

¹ Zejména: Schelle, K. a kol.: *Počátky moderního státu a práva České republiky (Vybrané problémy)*. Praha, Eurolex Bohemia 2006. 66 s. (ISBN 80-86861-68-6); Schelle, K.: *Organizace československého státu v meziválečném období (1918 – 1938)*. Praha, Eurolex Bohemia 2006. 470 s. (ISBN 80-86861-92-9); Schelle, K. – Vojáček, L.: *České právní dějiny do roku 1945*. Ostrava, KEY Publishing 2007. 218 s. (ISBN 978-80-87071-20-5); Schelle, K. – Vojáček, L.: *Právní dějiny na území Slovenska*. Ostrava, KEY Publishing 2007. 450 s. (ISBN 978-87071-43-4); Schelle, K. – Vojáček, L.: *Repetitorium českých právních dějiny do roku 1945*. Ostrava, KEY Publishing 2008. 218 s. (ISBN 978-80-87071-69-4); Schelle, K.: *Vývoj české veřejné správy*. Ostrava, KEY Publishing 2008. 431 s. (ISBN 978-80-87071-92-2); Schelle, K.: *Význam roku 1848 pro vytvoření moderního státního aparátu*. Ostrava, KEY Publishing 2008. 97 s. (ISBN 878-80-87071-99-1); Schelle, K.: *Vznik Československé republiky 1918*. Ostrava, KEY Publishing 2008. 95 s. (ISBN 978-80-7418-000-2); Schelle, K. – Tauchen, J.: *Grundriss der Tschechoslowakischen Rechtsgeschichte*. München (SRN), Verlag Dr. Hut 2009. 196 s. (ISBN 978-3-89963-935-3); Schelle, K. – Tauchen, J.: *Tschechoslowakisches Recht in den Jahren 1945 – 1992*. Belgorod (Rusko), Rusnaučkniga 2009. 110 s. (ISBN 5-98674-020-3); Schelle, K. – Vojáček, L. – Knoll V.: *České právní dějiny*. Plzeň, Aleš Čeněk 2008. 684 s. (ISBN 978-80-7380-127-4); 2. vyd. 2010. 694 s. (ISBN 978-80-7380-257-8).

LITERATURA

ADAMOVIČ, K. – ZAVACKÁ, K. – KAPLAN, K.: *K ústavnímu vývoji v českých zemích a na Slovensku v letech 1938 – 1948*. Studie. První poválečná vláda. Komentované dokumenty. Praha 1992.

ADLER, V.: *Das allgemeine, gleiche und direkte Wahlrecht und Wahlungrecht im Oesterreich*. Wien 1893.

BAKIČA, J.: *Federatívne usporiadanie ČSSR a československý právny poriadok*, Právny obzor, 61, 1978.

BARTUŠKA, J.: *Československé státní právo*. Praha 1953.

BAXA, B.: *Dějiny práva na území Republiky československé*. Brno 1935.

BAXA, B.: *Dějiny veřejného práva ve střední Evropě do roku 1848*. Brno 1926.

BAXA, B.: *Parlament a parlamentarism*. Praha 1924.

BEŇA, J.: *Štátoprávne aspekty riešenia vzťahu Čechov a Slovákov v rokoch 1944 – 1946*, Právněhistorické studie 20, 1977.

BERNATZIK, E.: *Die oesterreichischen Verfassungsgesetze mit Erläuterung*. Wien 1911.

BÍLÝ, J. L.: Zamyšlení nad dvěma ústavními návrhy prof. Vladimíra Kubeše z let 1947 a 1968 o rovnoprávném postavení Moravskoslezské země. In: *Moravský historický sborník 1999 – 2001*, Brno, 2001.

BROKLOVÁ, E.: *První československá ústava*, Praha 1992.

BROKLOVÁ, E.: *Československá demokracie*. Politický systém ČSR. Praha 1992.

BUDNÍK, J.: *Prozatímní státní zřízení Československé republiky (Poznámky k otázce kontinuity státu československého a jeho právního řádu)*. Praha 1947.

ČÁDA, F.: Ústavní listina a ústava. In: *Vědecká ročenka Právnické fakulty MU v Brně*, ročník XV, 1947.

Česká národní rada, sněm českého lidu. Praha 1970.

Československé státní právo. Bratislava 1954.

- CIBULKA, P.: Postoj českých a německých politiků k ústavnímu vývoji na Moravě a v habsburské monarchii v letech 1848 – 1918. In: *Vývoj české ústavnosti v letech 1618 – 1918*. Praha 2006.
- CZEDIK, A.: *Zur Geschichte der Oesterreichischen Ministerien, díl 1 – 4*, Wien 1917 – 1920.
- Dejiny štátu a práva na území Československa v období kapitalizmu 1848 – 1945. I., II.* Bratislava 1973.
- Česká politika. I. – III.* Praha, 1906 – 1909.
- Československá ústava.* Praha 1988.
- DÉRER, I.: *Košický vládní program a nová ústava.* Praha 1946.
- DVOŘÁK, J.: *Moravské sněmování roku 1848-49.* Telč 1898.
- DVOŘÁK, L.: *Podstata a význam českého státního práva.* Praha 1897.
- FILIP, J. – MATES, P.: *Ústavodárné národní shromáždění a Ústava 9. května*, Časopis Matice moravské, 97, 1978.
- FILIP, J.: *Cesta k ústavnímu zákonu o československé federaci*, Časopis Matice moravské, 97, 1978.
- FILIP, J.: *Ústavní právo I. díl*, 3. vydání, Brno 1999.
- FILIP, J.: *Ústavní právo, 1. Základní pojmy a instituty, Ústavní základy České republiky*, 4. Vydání, Brno 2003.
- FILIP, J.: *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*, 3. doplněné vydání, Brno 2004.
- FLEGL, V.: *Ústava Československé socialistické republiky.* Praha 1973.
- FLEGL, V.: *Ústavní základy Československé socialistické republiky.* Praha 1981.
- GALANDAUER, J.: *Vznik Československé republiky 1918. Programy, projekty, předpoklady.* Praha 1988.
- GERLOCH, A. – HŘEBEJK, J. – ZOUBEK, V.: *Ústavní systém České republiky.* Praha 2002.
- GRÓNSKÝ, J.: *Dějiny československého státu a práva 1938 – 1948.* Praha 1971.
- GROSPÍČ, J.: *Československá federace. Zákony o federativním uspořádání ČSSR.* Praha 1972.

GROSPÍČ, J.: *Zákonodárná pravomoc a působnost v československé federaci a otázky jejich uplatňování*, Stát a právo, 15, 1973.

GROSPÍČ, J.: *K principům československé socialistické federace a jejich státoprávnímu zakotvení*, Právní obzor, 61, 1978.

GROSPÍČ, J.: *Politické a státní zřízení ČSSR*. Praha 1983.

HARNA, J.: *České státní právo a ústavní systém v programech českých politických stran na přelomu 19. a 20. století*. In: *Vývoj české ústavnosti v letech 1618 – 1918*. Praha 2006.

HAVELKA, J.: *Hospodářský parlament jako orgán stavovského zastoupení*, Moderní stát, 1933, č. 3.

HOETZEL, J.: *Ústava republiky československé. Zákony a nařízení z oboru práva ústavního*. Všehrad, Praha, 1920.

HOETZEL, J.: *Ústavní listina Československé republiky*. Praha, 1928.

HOUSER, J.: *Parlament buržoazní Československé republiky*, Právník, 109, 1970.

HOUSER, J.: *Volební soustava předmnichovské republiky*, Právník, 110, 1971.

HOUSER, J.: *Parlament na začátku předmnichovské republiky a v letech třicátých*, Právník, 119, 1980.

HROMADA, J.: *Prehľad československých štátnych orgánov*. Bratislava 1955.

CHOVANEC, J.: *ČSSR – federatívny socialistický štát*. Bratislava 1969.

CHOVANEC, J.: *Ústavné zásady československej socialistickej federácie*, Právní obzor, 53, 1970.

CHAVANEC, J.: *Federálne zhromaždenie Československej socialistickej republiky*, Právní obzor, 54, 1971.

CHOVANEC, J. – TRELLA, R.: *Ústava Československej socialistickej republiky*. Bratislava 1971.

CHOVANEC, J. – TRELLA, R.: *Dokumenty o československej federácii*. Bratislava 1972.

CHOVANEC, J.: *Československá socialistická federácia*. Bratislava 1974.

CHOVANEC, J.: *Pätnásť rokov ústavného zákona o československej federácii*, Právní obzor, 66, 1983.

- JANÁK, J. – HLEDÍKOVÁ, Z.: *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. Praha 1989.
- JANÁK, J. – HLEDÍKOVÁ, Z. – DOBEŠ, J.: *Dějiny správy v českých zemích*. Praha 2005.
- JECH, K. – KAPLAN, K.: *Dekrety prezidenta republiky 1940 – 1945*. Dokumenty, Sv. 1 – 2. Brno 1995.
- JECH, K.: Ke vztahu mezi ústavními orgány ČSR a Slovenskou národní radou 1944 – 1946. In: *Česlo-slovenská historická ročenka 1996*. Brno 1996.
- JIČÍN, R. – KAPLAN, K. – ŠILAR, J.: *Pražské dohody 1945 – 1947*. Sborník dokumentů. Praha 1992.
- JIČÍNSKÝ, Z. – LEVIT, P.: *Socialistická Ústava ČSSR*. Praha 1966.
- JIČÍNSKÝ, Z.: *Vznik České národní rady v době Pražského jara a její působení do podzimu 1969*. Praha 1990.
- KÁČER, L.: *Ústavní soud ČSSR*, Právní obzor, 52, 1969.
- KADLEC, K.: *Přehled ústavních dějin Moravy*. Praha 1926.
- KALOUSEK, J.: *České státní právo*. Praha 1892.
- KAPLAN, K.: *Příprava Ústavy ČSR v letech 1946 – 1948. Diskuse v Národní frontě a názory expertů*. Praha 1993.
- KÁRNÍK, Z.: *Habsburk, Masaryk či Šmeral? Socialisté na rozcestí*. Praha 1968.
- KLÍMA, A.: *Češi a Němci v revoluci 1848 – 1849*. Praha 1994.
- KLÍMA, K.: *Ústavní právo*. Dobrá Voda 2002.
- KLÍMA, K.: *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Praha 2003.
- KLÍMA, K. a kol.: *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň 2004.
- KOCIAN, J.: *Ústavněprávní poměr Čechů a Slováků v návrzích politických stran při přípravě Ústavy ČSR v letech 1946 – 1948*, Soudobé dějiny 2, 1995.
- KOLMER, G.: *Parlament und Verfassung in Oesterreich, díl 1 – 8*. Wien 1902 – 1914.

KORANDA, F.: *Politický systém a ústavní právo ČSSR*. Praha 1974.

Kroměřížský sněm 1848-1849 a tradice parlamentarismu ve střední Evropě. Sborník příspěvků. Kroměříž 1998.

KUBEŠ, V.: ... *a chtěl bych všechno znovu*. Brno 1994.

KUBEŠ, V.: Filozofický základ nové ústavy. In: *Vědecká ročenka Právnické fakulty MU v Brně*, XV, 1947.

KUBEŠ, V.: *O novou ústavu*. Praha 1948.

KUČERA, B.: Hlava státu a její kompetence v mezinárodních stycích. In: *Vědecká ročenka Právnické fakulty MU v Brně*, XV, 1947.

KUKLÍK, J. ml.: *Vznik a uznání Československého národního výboru a prozatímní vlády v letech 1939 – 1940. Část 1 – 3*, Historický obzor 4, 1993.

KUKLÍK, J. ml.: *Počátky vydávání dekretů prezidenta republiky v londýnském exilu*, Pocta svobodě. Brno 1995.

KUKLÍK, J. ml.: *Počátky vydávání dekretů prezidenta republiky v londýnském exilu*, Soudobé dějiny 3, 1996.

KUKLÍK, J. ml.: *Problematika kontinuity Benešovy prezidentské funkce. Prosazení Benešova pojetí nepřerušené kontinuity prezidentské funkce v letech 1938 – 1943*, Český časopis historický, 95, 1997.

KUKLÍK, J. ml.: *Londýnský exil a obnova československého státu 1938 – 1945. Právní a politické aspekty obnovy Československa z hlediska prozatímního státního zřízení ČSR v emigraci*. Praha 1998.

KUKLÍK, J. ml.: *Dekrety prezidenta republiky*. In: *Národnostní menšiny*. Praha 2000.

KUKLÍK, J. ml.: *Některé aspekty normotvorné činnosti londýnského prozatímního zřízení ČSR v emigraci za druhé světové války*. In: *Příspěvky k vývoji právního řádu v Československu 1945 – 1990*. Praha 2002.

KUKLÍK, J. ml.: *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů*. Praha 2002.

KVETKO, M.: *Dohody o štatopravnom usporiadaní pomeru Čechov a Slovákov v oslobodenej vlasti*. Bystrice, Bratislava 1947.

LACO, K.: *Ústava predmnichovskej ČSR a ústava ČSSR I*, Bratislava 1966.

- MALÝ, K. a kol.: *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha 1997.
- MALÝ, K., SIVÁK, F.: *Dějiny státu a práva v Československu do roku 1918*. Praha 1988.
- MARŠALEK, P.: *Protektorát Čechy a Morava*. Praha 2002.
- MARŠALEK, P.: České státní právo v 19. století. In: *Vývoj české ústavnosti v letech 1618 – 1918*. Praha 2006.
- MASARYK, T. G.: *Česká otázka. Naše nynější krize*. Praha 1990.
- MATES, P.: *Vývoj volebního práva v buržoazním Československu*. Brno 1981.
- MATOUŠEK, S. – TRELLA, R. – KÁČER, L.: *Československé štátné právo*. Bratislava 1980.
- MATOUŠEK, S.: *Vznik a vývoj společného státu Čechů a Slováků*. Praha 1980.
- MENCLOVÁ, J.: K některým otázkám vývoje a metod práce Národního shromáždění v letech 1918 až 1938. In: *50. Výročí ČSR*. Praha 1968.
- MINÁRIK, J.: *Vzájomné vzťahy najvyšších orgánov štátnej moci a orgánov štátnej správy ČSSR a vlády SSR*, Právny obzor, 65, 1982.
- MINÁRIK, J.: *Postavenie vlády národnej republiky v systéme štátnych orgánov a jej úloha pri uskutočňovaní funkcií štátu v podmienkach československej socialistickej federácie*, Právnické štúdie, 29, 1984.
- MLÝNSKÝ, J.: *Únor 1948 a Ústavodárné národní shromáždění*, Časopis Matrice moravské, 96, 1977.
- Národní shromáždění republiky Československé v prvném desetiletí*. Praha 1928.
- Národní shromáždění republiky Československé v druhém desetiletí*. Praha 1938.
- NEUBAUER, Z.: *Dnešní ústava republiky Česko-Slovenské*, Všeohr, 20, 1938 – 1939.
- NEUBAUER, Z.: *Ústava moderní demokracie (Kapitoly k diskusi o nové československé ústavě)*. Brno 1946.
- PAVLÍČEK, V.: Vliv rakouských ústavních tradic na československou ústavnost. In: *Vývoj české ústavnosti v letech 1618 – 1918*. Praha 2006.
- PEROUTKA, F.: *Budování státu*. Praha 1991.

PEŠKA, Z.: *Československá ústava a zákony s ní související, I. – II.* Praha 1935.

PEŠKA, P. – RATTINGER, B. – DRESSLER, A.: *Ústavní právo ČSSR – základy společenského zřízení a základní práva a povinnosti občanů.* Praha 1965.

PEŠKA, P.: Úvahy nad popřením ústavnosti v letech 1948 – 1989. In: *Vývoj práva v Československu v letech 1945 – 1989.* Praha 2004.

PLEVZA, V.: *Desať rokov československej federácie.* Bratislava 1978.

PRAŽÁK, J.: *Rakouské právo veřejné. Díl I.: Právo ústavní. Část I. – IV.,* Praha 1895, 1901, 1898, 1899.

RATTINGER, B.: *Nástin ústavního vývoje předmnichovské republiky,* Praha 1964.

RIEGER, B.: *Ústavní dějiny Rakouska.* Praha 1903.

RIEGER, B. – KADLEC, K.: *Říšské dějiny rakouské.* Praha 1912.

ROUBÍK, F.: *Český rok 1848.* Praha 1931.

RYCHLÍK, J.: Vznik československé federace. In: *Česko-slovenské vztahy. Slovensko-české vztahy.* Liberec 1998.

SCHELLE, K. a kol.: *Československé dějiny státu a práva (1918 – 1945).* Brno 1991.

SCHELLE, K.: *Československé dějiny státu a práva v dokumentech I. Období boje za státní samostatnost (1914 – 1918).* Brno 1993.

SCHELLE, K.: *Československé dějiny státu a práva v dokumentech II. Ústavní systém (1918 – 1938).* Brno 1993.

SCHELLE, K.: *Československé dějiny státu a práva v dokumentech V. Druhá republika (1938 – 1939).* Brno 1993.

SCHELLE, K.: *Československé dějiny státu a práva v dokumentech VI. Období nesvobody (1939 – 1945).* Brno 1993.

SCHELLE, K. – KROUPA, J.: *Historie a současnost českého a československého konstitucionalismu.* Právnícké sešity, č. 20. Brno 1993.

SCHELLE, K.: Počátky konstitucionalismu. In: *Aktuální otázky českého a československého konstitucionalismu (Sborník příspěvků z vědecké konference věnované prof. JUDr. Bohumilu Baxovi)*. Brno 1993.

SCHELLE, K.: *Dokumenty z ústavních a správních dějin první Československé republiky I. Ústavní právo*. Brno 1994.

SCHELLE, K.: Dekretální pravomoc prezidenta Edvarda Beneše. In: *Dr. Edvard Beneš – politik a státník (Sborník příspěvků z vědecké konference)*. Právnické sešity, č. 85, Brno 1994.

SCHELLE, K.: Ke konstitucionalismu první Československé republiky. In: *Češi a Slováci a východní Evropa (Materiály z mezinárodní konference konané 3. února 1994 v Brně)*. Brno, 1994.

SCHELLE, K.: Vývoj státoprávních představ v průběhu první světové války. In: *První světová válka a česká společnost (Sborník z vědecké konference. Brno, 14. června 1994)*. Brno 1994.

SCHELLE, K.: K některým otázkám ústavního systému první ČSR. In: *Státnost česká a československá – tradice a kontinuita (Příspěvky přednesené na vědecké konferenci konané ve dnech 4. – 5. 6. 1998 v Zahrádkách)*. Acta Universitatis Carolinae, Iuridica 1-2/1999, Praha 1999.

SCHELLE, K. – VESELÁ, R.: On the traditions of Czech state right thinking (parliamentarism and the struggle for Czech state right during the second half of 19th century). In: *Kapitoly z dějin stavovského a parlamentního zřízení (Sborník příspěvků z 54. konference Mezinárodní komise pro dějiny stavovství a parlamentarismus v Praze), Chapters from the History of Representative and Parliamentary Institutions (Collection of Contributions from the 54th Conference of the International Commission for History of Representative and Parliamentary Institutions in Prague)*. Praha 2004.

SCHELLE, K. – VESELÁ, R.: On the traditions of Czech state right thinking: Parliamentarianism and the struggle for Czech state right during the second half of the nineteenth century. In: *Parliaments, Estates and Representation 25, Published for the International Commission for the History of Representative & Parliamentary Institutions*, Hampshire (Velká Británie), 2005.

SCHELLE, K.: Moravské zemské zřízení (zemská moravská ústava) 1848 – 1918. In: *Vývoj české ústavnosti v letech 1618 – 1918*. Praha 2006.

SCHELLE, K. a kol.: *Počátky moderního státu a práva České republiky (Vybrané problémy)*. Praha 2006.

SCHELLE, K.: *Organizace československého státu v meziválečném období (1918 – 1938)*. Praha 2006.

SCHELLE, K. – MAN, V.: *Základy ústavního práva České republiky*. Praha 2006.

SCHELLE, K. – VOJÁČEK, L.: Vývoj státu a práva v letech 1848 – 1918 (hlavní trendy). In: *Stát a právo v letech 1848 – 1918 ve středoevropském kontextu (Sborník příspěvků z mezinárodní konference konané v Bratislavě 1. – 2. června 2006)*. Bratislava 2007.

SCHELLE, K. – VOJÁČEK, L.: Rakousko-uherské vyrovnání (příčiny a důsledky). In: *Rakousko-uherské vyrovnání 1867 a jeho státoprávní důsledky v českých zemích a na Slovensku (Sborník příspěvků k 140. výročí rakousko-uherského vyrovnání)*. Ostrava 2007.

SCHELLE, K. – VESELÁ, R.: K tradicím českého státoprávního myšlení. In: *Acta historico-iuridica Pilsnensia 2006 (Sborník příspěvků ze setkání pracovníků kateder právních dějin v České a Slovenské republiky, Plzeň 21. – 23. 9. 2006)*. Plzeň 2007.

SCHELLE, K. – VOJÁČEK, L.: *Repetitorium českých právních dějin do roku 1945*. Ostrava 2008.

SCHELLE, K.: *Vývoj české veřejné správy*. Ostrava 2008.

SCHELLE, K.: *Význam roku 1848 pro vytvoření moderního státního aparátu*. Ostrava 2008.

SCHELLE, K.: *Vznik Československé republiky 1918*. Ostrava 2008.

SCHELLE, K. – MAN, VL.: *Základy ústavního práva*. Ostrava 2008.; 2. vyd. 2009.

SCHELLE, K.: Ústřední správa v první Československé republice. In: *Právní a ekonomické problémy současnosti IX*. Ostrava 2009.

SCHELLE, K. – VOJÁČEK, L.: Vladimír Kubeš a příprava poválečné ústavy. In: *Proměny evropského právního myšlení (K odkazu profesora Vladimíra Kubeše)*. Brno 2009.

SCHELLE, K.: K diskusím o postavení prvorepublikového parlamentu. In: *Bohumil Stašek (1886-1948) Život a doba (Příspěvky z vědeckého semináře k 60. výročí úmrtí Msgre. ThDr. h. c. Bohumila Staška, probošta vyšehradské kapituly)*. Vyšehrad, 29. října 2008). Kostelní Vydří 2009.

SCHELLE, K. – TAUCHEN, J.: *Grundriss der Tschechoslowakischen Rechtsgeschichte*. München (SRN), Verlag Dr. Hut 2009.

SCHELLE, K. – TAUCHEN, J.: *Tschechoslowakisches Recht in den Jahren 1945 – 1992*. Belgorod (Rusko), Rusnaučkniga 2009.

SIVÁK, F.: *Z bojov KSČ proti buržoaznímu parlamentarizmu (1921 – 1938)*. Bratislava 1981.

SLÁDEČEK, V.: *Ústavní soudnictví*. Praha 2003.

Slovník veřejného práva. I. – V., Praha – Brno 1929 – 1948.

SOBOTKA, E. – VOREL, J. – KŘOVÁK, R. – SCHENK, A.: *Československý prezident republiky*. Praha 1934.

Soupis dokumentů k dějinám československého ústavního práva v letech 1918 – 1950. Praha 1991.

Státnost česká a československá – tradice a kontinuita, Praha, AUC Iuridica, 1999, č. 1 – 2.

TÁBORSKÝ, E.: *Naše nová ústava*. Praha 1948.

TRELLA, R.: *Postavenie prezidenta Československej socialistickej republiky*, Právny obzor, 52, 1969.

TRELLA, R. – CHOVANEC, J.: *Nové štátoprávne usporiadanie Československej socialistickej republiky*. Bratislava 1971.

TRELLA, R. – CHOVANEC, J.: *Ústava Československej socialistickej republiky*. Bratislava 1971.

URBAN, O.: *Česká společnost 1848-1918*. Praha 1982.

URBAN, O.: *České a slovenské dějiny do roku 1918*. Praha 2000.

URBAN, O.: *František Josef I*, Praha 1991.

URBAN, O.: *Kroměřížský sněm*. Praha 1998.

Ústava 9. května v deseti letech socialistické výstavby ČSR. Praha 1958.

VALENTA, A.: *Politické dějiny českých zemí a habsburské monarchie 1848-1914*. Hradec Králové 2002.

VANĚČEK, V.: *Dějiny státu a práva v Československu do roku 1945*. Praha 1975.

VANĚČEK, V.: *Malé dějiny státu a práva v Československu*. Praha 1947.

VANĚČEK, V.: *Krátké dějiny státu a práva v Československu*. Praha 1955.

VAVŘÍNEK, F.: *Základy práva ústavního*, Praha 1933.

VEBERA, Z.: *Ústava – základ ústavnosti a zákonnosti v ČSSR*. Brno 1988.

VIETOR, M.: *Dějiny státu a práva ČSSR*. Bratislava 1963.

Vývoj české ústavnosti v letech 1618 – 1918. Praha 2006.

VOJÁČEK, L. – SCHELLE, K.: *České právní dějiny do roku 1945*. Ostrava 2007.

VOJÁČEK, L. – SCHELLE, K.: *Právní dějiny na území Slovenska*. Ostrava 2007.

VOJÁČEK, L. – SCHELLE, K. – KNOLL, V.: *České právní dějiny*. Plzeň 2008; 2. vyd. 2010.

WEYR, F. – NEUBAUER, Z.: *Ústavní listina Československé republiky*. Orbis, Praha – Brno, 1931.

WEYR, F.: Národní shromáždění. In: *Slovník veřejného práva československého*, sv. II. Praha 1932.

WEYR, F.: *Mrtvý obsah moderních demokratických ústav*, *Sborník věd právních a státních*, 1932.

WEYR, F.: *Československé právo ústavní*, Praha 1937.

WEYR, F.: *Glosy k naší ústavně právní současné normotvorbě*, *Časopis pro právní a státní vědu*, XXVII, 1946.

WEYR, F.: *Glosy k naší současné ústavněprávní normotvorbě II. K nastávajícímu zakotvení úpravy naší veřejné správy v nové ústavní listině*, *Časopis pro právní a státní vědu*, XXVII, 1946.

WEYR, F.: *Ústavní vývoj československý v roce 1938*. Právně historický fragment, *Časopis pro právní a státní vědu*, XXVII, 1946.

WINTR, J.: *Principy českého ústavního práva*. Praha 2006.

ZDOBINSKÝ, S. – PEŠKA, P. a kol.: *Československé státní právo*. Praha 1981.

ZDOBINSKÝ, S. a kol.: *Zákonodárné sbory v Československé socialistické republice*. Praha 1982.

ZDOBINSKÝ, S. – PESKA, P. a kol.: *Štátne právo ČSSR*. Bratislava 1987.

ZDOBINSKÝ, S.: *Československá ústava. Historie a současnost*. Praha 1988.

ZIMEK, J.: *Ústavní vývoj českého státu*. Brno 1996.

ŽABKA, J.: *Vláda a úřad předsednictva vlády ČSSR – 1967 – 1972*. Praha 1997.

ŽATKULIAK, J.: *Federalizácia československého štátu 1968 – 1979. Vznik česko-slovenskej federácie roku 1968*. Brno 1996.

VÝCHODOEURÓPSKA AGENTÚRA PRE ROZVOJ n.o.
EASTERN EUROPEAN DEVELOPMENT AGENCY n.o.

**Za humnami 508/28
941 48 Podhájska
SLOVENSKO**

web: www.eeda.sk
mail: eeda@eeda.sk

+421 905 450 765
+421 903 383 333

Činnosť agentúry:

- Spolupráca s domácimi, európskymi a svetovými inštitúciami a organizáciami
- Rozvíjanie aktivít na podporu rozvoja východoeurópskeho priestoru
- Podpora študijných stáží a mobility študentov z východoeurópskeho priestoru
- Organizovanie medzinárodných kultúrnych a športových aktivít
- Služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti
- Tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt
- Vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry /organizácia školení, seminárov, kurzov/
- Spolupráca s domácimi, východoeurópskymi a svetovými vzdelávacími inštitúciami
- Podpora vedy a výskumu
- Podpora marginalizovaných skupín a ich integrácia do spoločenského života.

Název: **Historie českého ústavního práva**

Autor Doc. JUDr. Karel SCHELLE, CSc.

Vydavatel: Východoeurópska agentúra pre rozvoj n.o.
Eastern European Development Agency n.o.
Za humnami 508/28
941 48 Podhájska, Slovenská republika

Náklad: 100 výtisků

Počet stran: 152

Vydání: První

Formát: A5

Tisk: IRIS – Vydavateľstvo a tlač, s. r. o., Bratislava, SR

Rok vydání: 2011

ISBN 978-80-970836-2-5
EAN 9788097083625

Doc. JUDr. Karel SCHELLE, CSc. (1952)

Od roku 1977 působí jako pedagog na Právnické fakultě Masarykovy univerzity (dříve Univerzity J. E. Purkyně v Brně). V roce 1986 získal titul CSc. a v roce 1991 se habilitoval. Kromě Právnické fakulty Masarykovy univerzity pedagogicky působil na několika dalších vysokých školách – Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Podnikatelská fakulta VUT v Brně, Vysoká škola Karla Engliše v Brně, Brno International Business School (zde je v současné době koordinátor právnických programů). Od roku 1991 je členem České advokátní komory. Dále je členem několika domácích i zahraničních profesních organizací jako Sdružení historiků České republiky, Moravskoslezská akademie pro vzdělávání, vědu a umění, The American Institute for Central European Legal Studies (USA), The European Society for History of Law a dalších. Je autorem několika desítek monografií i učebnic a několika stovek studií a článků publikovaných v České republice i v zahraničí (USA, Velká Británie, SRN, Rusko, Ukrajina, Polsko, Maďarsko, Kazachstán a další). Věnuje se zejména novějším českým právním dějinám.

ISBN 978-80-970836-2-5

EAN 9788097083625